

Hoe een bijzondere achternaam verdwijnt.

Door Mattie Bruining-Hoeksma.

Door het overlijden van Simon Saterdag op 23 april 2010 is de naam Saterdag in de mannelijke lijn verdwenen. Was de beppe van mijn man nu maar getrouwd met de verwekker van haar kind, dan was de naam Saterdag in stand gebleven.

Wat is er gebeurd.

Sjoukje Bruining * 23-05-1904 te Harkema - +08-12-1977 te Buitenpost, kreeg verkering met Hidzer Saterdag * 20-10-1899 te Kollum - +25-09-1971 te Kollum, timmerman. Uit overlevering is bekend dat de ouders hier niet achter stonden wegens het standsverschil. De beide geliefden zouden toen gezegd hebben: "Dan zorgen we wel dat we moeten trouwen". Toen Sjoukje echter zwanger raakte durfde Hidzer toch niet tegen zijn familie in te gaan en liet hij haar in de steek.

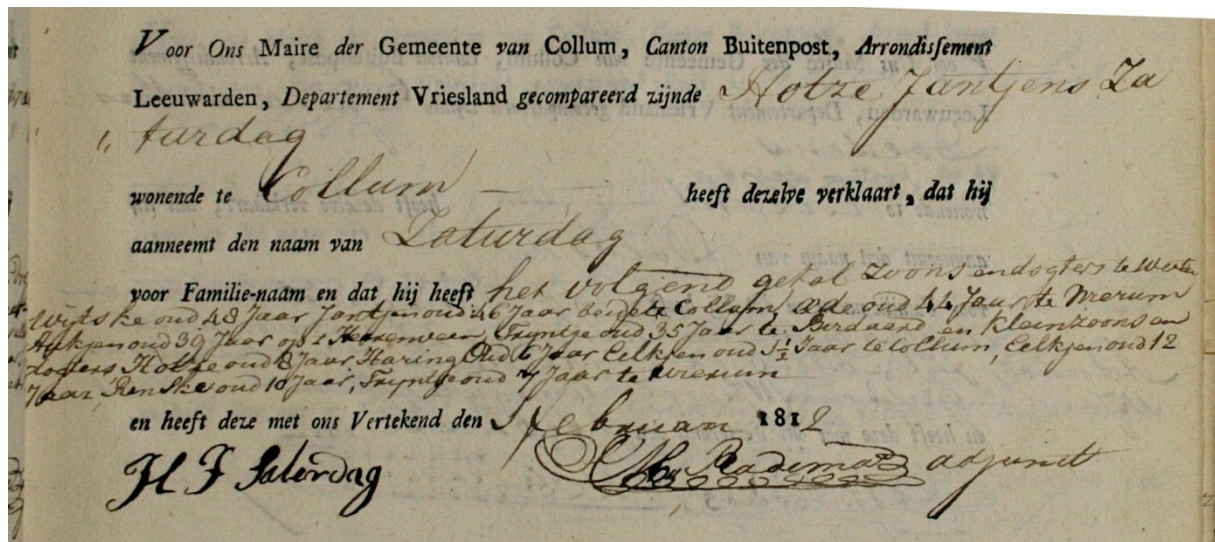
Sjoukje kreeg ongehuwd haar kind Rinze Bruining * 21-09-1929 te Buitenpost - +17-05-1974 te Buitenpost. 14 jaar later trouwde zij met Jan Heins * 15-02-1893 - +21-11-1974. Hidzer is nooit getrouwd geweest en woonde na het overlijden van zijn broer Sietze * 15-10-1895 - +10-01-1933, bij zijn schoonzus in. Een zoon van Sietze was de eerder genoemde in april overleden Siemen.

Wat opvalt is het gebruik van de achternaam Saterdag, omdat dit op verschillende manieren geschreven werd, ontstonden er ook verschillende takken.

De oudste, door mij ontdekte, stamvader was Hotse Eddes * r1685 – +na 1724. Wonende te Kollum. Zijn zoon was Jantjen Hotses * r1710 - + v.1751. Zijn zoon Hotze Jantjens nam in Kollum in 1812 de naam Saterdag aan. Op de site van A. Hofstee en op de site van de doopsgezinden van Surhuisterveen, vond ik nog oudere voorvaderen tot aan Hotse Aedes, geboren begin 1600. Ik heb dit nog niet bevestigd kunnen krijgen of het de echte voorvaderen zijn, gezien de voornamen zou het kunnen.

Waarom de naam Saterdag. Uit onderstaande akte blijkt dat Hotze op 1 februari 1812 de naam aannam, dit was op een zaterdag. Is dat de reden geweest? Heeft hij daarover trouwens wel overleg gehad met zijn volwassen kinderen? Die kregen door hem ook die naam. Vragen waarop nu geen antwoord meer is te krijgen. Het is zo dat zaterdag in die tijd ook wel werd geschreven als zaterdag en men schreef dingen ook vaak zoals men het dacht te horen. Maar de handtekening van Hotse werd dus door de ambtenaar niet gecontroleerd op schrijfwijze.

Uit onderstaande kopie van het archief blijkt dat de ambtenaar het schrijft als Zaterdag, terwijl Hotze tekent met Saterdag.

Kollum, deel 1 folio 35

Saterdag, Hotze Jantjens, Kollum

Kinderen:

Wyske 48, Jantjen 46, Aede 44, Wierum, Aukjen 39, Heerenveen, Trijntjen 35, Birdaard

Kindskinderen:

(v. ?) Hotze 8, Kollum, Haring 6, Kollum, Eelkjen 1½, Kollum; (v. Aede) Eelkjen 12, Rinske 10, Trijntje 7

Bij het huwelijk van zijn dochter Trijntje in 1816 wordt Hotze: Saturdag genoemd, bij zijn overlijden: Zaturdag. Hij was schoolmeester in Kollum.

Hotze Jantjens krijgt twee zonen die de familienaam konden voortzetten. Aede (Edde) heeft bij zijn overlijden de achternaam Zaturdag. Hij krijgt alleen dochters, dus die lijn wordt niet doorgezet.

Het hangt nu af van Jantjen. Bij zijn geboorte in 1766 heeft hij nog geen achternaam. Bij zijn huwelijk ook nog niet, dat is in 1802. Bij het huwelijk van zijn zoon Haring is hij: Zaturdag. Bij het huwelijk van zijn dochters Eelkje in 1835 en Dieuwke in 1849 is hij Saturdag en zo wordt hij ook bij zijn overlijden genoemd. Hij krijgt twee zonen, naast een aantal dochters.

De oudste zoon Hotze heeft bij zijn geboorte in 1803 nog geen achternaam, daarna gaat hij echter steeds door het leven als Zaturdag en hier vormt dus de splitsing tussen de verdere afstammelingen. Hij krijgt, voor zover ik weet, drie zonen: Jan, Jasper en Jitze die ook verder gaan met de achternaam Zaturdag. Zijn nakomelingen komen voor rond Holwerd.

De tweede zoon van Jantjen is Haring en met hem gaat de Saterdag afstamming verder, maar bij hem wordt het op twee manieren geschreven: Bij zijn geboorte in 1805 heeft hij nog geen achternaam. Bij zijn huwelijk is het Zaturdag. Bij het huwelijk van zijn zoon Sytze in 1866: Saturdag en zo ook bij zijn overlijden in 1888.

Haring Jantjes krijgt trouwens 7 kinderen van wie hij er vijf naar het graf moet brengen.

I Haring Jantjen Saturdag, geboren te Dockum op 11 april 1805, gedoopt op 12 mei 1805, overleden te Kollumerland C.A. op 4 februari 1888, zoon van Jantjen Hotzes Saterdag en Jetske Harings (Ietske Harings Maayer).

Hij is getrouwd te Kollum op 16 mei 1834 (1) met Tjitske Romkes Meinema, geboren te Buitenpost op 19 april 1809, gedoopt op 4 juni 1809, overleden te Gouda op 15 oktober 1847, dochter van N.N. en Sytske Romkes Meinema.

Uit dit huwelijk:

1 Jetske, geboren op 16 februari 1835, volgt onder II-a.

2 Lieuwe, geboren op 23 augustus 1836, overleden te Kollumerland C.A. op 13 februari 1847.

3 Jan, geboren op 7 augustus 1838, overleden op 1 mei 1916. Ongehuwd.

4 Doodgeboren zoon, geboren op 7 januari 1840.

5 Sytze, geboren te Kollum op 26 april 1841, volgt onder II-b.

6 Doodgeboren dochter, geboren op 21 maart 1844.

7 Sytske, geboren op 22 november 1845, volgt onder II-c.

Hij is getrouwd te Kollumerland C.A. op 21 augustus 1875 (2) met Gertke Fokkes Damstra, geboren op 4 december 1823, dochter van Fokke Annes Damstra en Lutske Pieters Sipkema.

II-a Jetske Harings Zaterdag, geboren op 16 februari 1835, overleden te Kollumerland op 6 mei 1879, dochter van I.

Zij is getrouwd op 7 mei 1875 met Wytze Jilkes Postma, geboren te Grijpskerk rond 1826, overleden na 1879, zoon van Jilke Wytzes Postma en Sjoukje Lubberts Dijkstra.

Uit dit huwelijk:

1 Doodgeboren zoon, geboren op 7 januari 1878.

2 Doodgeboren zoon, geboren op 28 april 1879.

II-b Sytze Harings Saturdag (met een u in het midden), geboren te Kollum op 26 april 1841, overleden te Wittewierum, gem. Ten Boer op 20 februari 1871, zoon van I.

Hij is getrouwd op 13 januari 1866 met Antje Symens Bersma, geboren te Rinsumageest op 16 februari 1827, overleden op 20 januari 1893, dochter van Sijmen Arjens Bersma en Attje Eelkens Kooistra.

Uit dit huwelijk:

1 Siemen, geboren te Kollum op 25 juli 1865, volgt onder III-a.

2 Tjitske, geboren te Kollum op 25 september 1866, volgt onder III-b.

III-a Siemen Saturdag, geboren te Kollum op 25 juli 1865, overleden aldaar op 13 april 1927, zoon van II-b.

Hij is getrouwd te Kollum op 12 juni 1886 met Maaïke Hidzers Hiemstra, geboren te Twijzel op 12 november 1865, overleden te Kollum op 15 december 1938, dochter van Hidzer Pieters Hiemstra en Hiltje Annes Boersma. Bij zijn huwelijk wordt Siemen als Saturdag geschreven. In 1895 en 1897 bij zijn doodgeboren zoons: Saterdag. Zo ook bij zijn overlijden in 1927.

Uit dit huwelijk:

1 Sietze, geboren te Kollum op 30 december 1886, overleden op 16 november 1893.

2 Hiltje, geboren te Kollum op 23 oktober 1888, overleden op 14 november 1918 (aan de Spaanse griep).

3 Antje, geboren te Kollumerland op 29 november 1890, overleden op 17 oktober 1893.

4 Klaske, geboren te Kollum op 19 maart 1893, volgt onder IV-a.

5 Doodgeboren zoon, geboren op 15 oktober 1895.

6 Sietze, geboren te Kollumerland op 15 oktober 1895, volgt onder IV-b.

7 Doodgeboren zoon, geboren op 13 december 1897.

8 Hidzer, geboren te Kollum op 20 oktober 1899, gedoopt in het jaar 1899, volgt onder IV-c.

IV-a Klaske Siemens Saterdag (bij geboorte met een u), geboren te Kollum op 19 maart 1893, overleden op 7 december 1970 (bij overlijden als Saterdag), te Kollum, dochter van III-a.

Zij is getrouwd op 3 april 1920 met Hessel Heikamp, geboren te Buitenpost op 5 september 1888, overleden op 15 september 1963, zoon van Jan Jans Heikamp en Wilhelmina Sijbes Postma.

Uit dit huwelijk:

1 Maaïke.

IV-b Sietze Siemens Saterdag (bij geboorte met een u), geboren te Kollumerland op 15 oktober 1895, overleden op 10 januari 1933 (bij overlijden als Saterdag), zoon van III-a.

Hij was gehuwd met Sijke Luinstra, geboren te Kollum op 5 februari 1900, overleden op 6 september 1961, dochter van Jacob Luinstra en Janke Bulthuis.

Uit dit huwelijk:

1 Janke, geboren op 22 april 1925.

2 Siemen, geboren op 5 juni 1927, volgt onder V-a.

V-a Siemen Saterdag, geboren op 5 juni 1927, overleden op 23 april 2010, zoon van IV-b.

Hij was gehuwd met Anne Tietsma.

Uit dit huwelijk:

1 Jellie.

IV-c Hidzer Saterdag, geboren te Kollum op 20 oktober 1899, gedoopt in het jaar 1899, overleden te Kollum op 25 september 1971, zoon van III-a. Bij zijn geboorte werd zijn geschreven met een u, bij zijn overlijden met een e.

Hij had een relatie met Sjoukje Bruining, geboren te Harkema op 23 mei 1904, overleden te Buitenpost op 8 december 1977, dochter van Rinze Kornelis Bruining en Ankje Willems Bijlsma.

(Zij was later gehuwd met Jan Heins, geboren op 15 februari 1893, overleden op 21 november 1974.)

Uit deze relatie:

1 Rinze, geboren te Buitenpost op 21 september 1929, volgt onder V-b.

V-b Rinze Bruining, geboren te Buitenpost op 21 september 1929, overleden aldaar op 17 mei 1974, begraven aldaar, natuurlijke zoon van IV-c.

Hij is getrouwd te Buitenpost op 7 mei 1953 met Neeltje Veenstra, geboren te Augustinusga op 13 januari 1930, gedoopt aldaar, dochter van Jelle Sjoerds Veenstra en Trientje Arkema.

(Zij is later getrouwd te Drachten op 14 april 1977 met Okke Bosma.)

3 Jelle, geboren te Buitenpost op 13 mei 1958, volgt onder VI-c.

VI-c Jelle Bruining, geboren te Buitenpost op 13 mei 1958, zoon van V-b.

Hij is in ondertrouw gegaan te Buitenpost en getrouwd aldaar op 7 juni 1979, getrouwd te Surhuisterveen voor de kerk met Martje (Mattie) Hoeksma, geboren te Surhuisterveen op 20 augustus 1958, gedoopt aldaar op 7 september 1958, dochter van Louw Hoeksma en Aafke Postma.

III-b Tjitske Saturdag, geboren te Kollum op 25 september 1866, dochter van II-b.

Zij is getrouwd op 14 mei 1887 met Lieuwe Bloemsma, geboren te Lioensens op 1 augustus 1864, zoon van Pieter Wiegers Bloemsma en Antje Lieuwes Bantsma.

Uit dit huwelijk:

1 Pieter, geboren op 9 mei 1888, overleden voor 1895.

2 Antje, geboren op 20 juli 1892.

3 Pieter, geboren op 26 januari 1895.

Hij was gehuwd met Trijntje Bienzes Westra, geboren te Oudwoude rond 1891, dochter van Bienze Westra en Grietje van der Veen.

4 Fokke, geboren op 19 mei 1899.

II-c Sytske Harings Zaturdag, geboren op 22 november 1845, overleden op 26 april 1903, dochter van I.

Zij was gehuwd met Freerk Lammerts de Bruin.

Uit dit huwelijk:

1 Doodgeboren zoon, geboren op 24 april 1874, overleden op 24 april 1874.

Ik blijf me afvragen waarom de schrijfwijzen steeds verschillen. Ik heb zelf het idee dat Saterdag voor 1900 met een u werd geschreven en na 1900 met een e.

Op de site van het Meerstens instituut worden de volgende meldingen gedaan:

Saterdag: 1947: 4 in Friesland. 2007: minder dan 5

Zaturdag: 1947: 24. 2007: 22

Zaterdag: 1947: 1 in Friesland. 2007: 0

Saterdag: geen melding

Voor verbeteringen en aanvullingen: m.bruining@chello.nl

Kijk ook op www.mattiebruining.nl